

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА
ТЕХНОЛОГІЙ**
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ БАНКІВСЬКОЇ
СПРАВИ

Затверджено:

Протокол засідання кафедри
фінансів, обліку і оподаткування
№ 7 від 24 лютого 2025 р.

Завідувач кафедри ФОО

С.М. Шуляренко

Викладач	Андрєєва Олена Володимирівна Кандидат економічних наук, доцент	
Посилання профіль викладача на сайті ДУІТ	Андрєєва Олена Володимирівна	
E-mail	cheetah2007@ukr.net	
Факультет, Кафедра	Факультет Управління і технологій/ Кафедра Фінансів, обліку і оподаткування м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 602 телефон: +38044 591-51-08	
Консультації	Кожен вівторок та четвер з 15 до 17 м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 602 або за ZOOM посилання	
Офіційна назва освітньої програми	Фінанси, банківська справа та страхування	
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)	
Галузь знань, спеціальність	07 «Управління та адміністрування» 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»	
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін професійної підготовки, вибіркова	
Курс / Семестр викладання	2/3	
Обсяг дисципліни	3 кредитів ECTS / 90 загальна кількість годин	
Види та кількість аудиторних занять, денна/ заочна	Лекції – 20 годин / 4 годин Практичні заняття – 10 години / 4 години	
Форма контролю	Залік	
Локація та матеріально-технічне	Аудиторія згідно з розкладом. Мультимедійний проектор, мережа Internet.	

забезпечення	
Мова викладання	Українська
Мета вивчення дисципліни	Ознайомити студентів з історичними аспектами виникнення та розвитку грошей і банківництва, дослідити розвиток банківської культури в процесі еволюції суспільства, з'ясувати значення, роль і місце банківської системи в національній економіці.
Загальні компетентності	ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
Програмні результати навчання	ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем. ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем. ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ЧИМ ЦІКАВИЙ КУРС:

Курс дає можливість розширити світогляд та професійні компетенції, поглибивши знання з історії банківської справи, отримавши цікаву інформацію про:

- історичні передумови виникнення грошей;
- еволюцію фінансового посередництва та історичні витоки банківництва;
- еволюція банківської справи;
- історичні передумови виникнення банківських операцій та зародження кредитних стосунків у суспільстві;
- призначення, функції банківської системи та її структуру;
- походження та історію розвитку центральних банків;
- основні функції центральних банків і їх еволюцію;
- передумови виникнення перших банків на землях України;
- еволюцію банківської справи в незалежній державі – Україні;
- сучасну структуру та функції банківської системи України.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Модуль 1. «Історія виникнення банків і банківництва»

Змістовий модуль 1. «Еволюція банків і банківської справи»

Тема 1. Виникнення грошей і банківської справи

Історичні передумови виникнення грошей. Гроші як форма прояву суспільних відносин. Форми грошей та їх еволюція. Еволюція фінансового посередництва та історичні витоки банківництва.

Ключові слова: гроші, форми грошей, товарно-грошові відносини, фінансові відносини.

Тема 2. Еволюція банківської справи

Передумови виникнення банківської справи та банківництва. Перші «храмові» банки Вавилонії. Банківська система античної доби: трапези та трапезіти, банки стародавньої Греції, банки

династії Птоломеїв в Єгипті. Банки античного Рима. Відродження банків у середньовіччі. Перший у світі банк. Формування кредитно-фінансових відносин у Київської Русі. Зародження банківської справи на землях України.

Ключові слова: банк, банківська справа, банківські операції, кредитні операції.

Тема 3. Банківські операції та їх еволюція

Історичні передумови виникнення банківських операцій. Зародження кредитних стосунків у суспільстві. Кредит, його функції та значення для розвитку товарного виробництва. Еволюція форми та видів кредиту. Виникнення та еволюція розрахункових, касових, депозитних, трастових, вексельних операцій в банках. Функціонування перших жиро банків.

Ключові слова: товарне виробництво, кредитні стосунки, кредит, форма кредиту, банк, банківські операції.

Змістовий модуль 2. «Банки в економіці держави»

Тема 4. Банк як елемент платіжної системи

Призначення, функції банківської системи та її інституційна структура. Банк як головний елемент кредитно-фінансової системи. Правова основа діяльності банку. Загальна характеристика банківських операцій.

Ключові слова: банк, банківська система, кредитно-фінансова система, еволюція банківський операцій.

Тема 5. Функції та роль банків в економіці держави

Функції банків: переміщення фінансових ресурсів у часі, між галузями та державами; забезпечення безперебійного функціонування платіжного механізму; акумуляція тимчасово вільних грошових коштів і перетворення їх у позиковий капітал; обслуговування товарного виробництва через кредит; забезпечення ринка ціновою інформацією. Роль банків у економічному розвитку країни.

Ключові слова: банк, функції банків, ринок позикових капіталів, товарне виробництво, кредит.

Тема 6. Походження та історія розвитку центральних банків

Призначення та створення центральних банків. Основні функції центральних банків і їх еволюція. Правовий статус центральних банків. Структура, функції та призначення Центробанку України. Грошово-кредитна політика Національного банку України та її інструменти. Регулювання діяльності комерційних банків.

Ключові слова: Центральний банк, функції центрального банку, монетарна політика, регулювання банківської діяльності.

Тема 7. Банки та банківництво України

Передумови виникнення перших банків на землях України. Від лихварства до банківської діяльності. Функціонування перших банків на землях України. Діяльність асигнаційних контор в Україні у XVIII ст. Діяльність приватних, міських та іпотечних банків в Україні у XIX ст. Створення самостійної банківської системи за часів незалежності України у 1918-1921 рр. Розвиток банківської справи в незалежній державі - Україна. Сучасна структура та функції банківської системи України.

Ключові слова: банк, банківська справа, Україна, еволюція, банківська система.

Практичні заняття курсу передбачають виконання ситуаційних, тестових та інших завдань, опитування та дискусії за темами, короткі виступи та презентації з тематики дисципліни.

Тематика практичних занять:

Тема № 1. Виникнення грошей і банківської справи.

Тема № 2. Еволюція банківської справи.

Тема № 3. Банківські операції та їх еволюція.

Тема № 4. Банк як елемент платіжної системи.

Тема № 5. Функції та роль банків в економіці держави.

Тема № 6. Походження та історія розвитку центральних банків
Тема № 7. Банки та банківництво України.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 100 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру.	

Практичні заняття:

Оцінюються за активністю здобувачів освіти на заняттях, їх відповідями, доповідями та ступенем залученості у дискусії (до 5 балів).

Максимальна сума становить 5 балів за кожне заняття.

Самостійна робота

Написання та захист реферату (тематика погоджується із викладачем курсу) у вигляді доповіді та/або презентації оцінюються у 10 балів.

Контроль - Залік

Здобувач отримує підсумкову оцінку за результатами поточного контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач, становить 100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками
75-81		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками
64-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками
60-63		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки
35-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані,

		більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
0-34	F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення:

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Силабус навчальної дисципліни.
3. Конспект лекцій.
4. Слайдові презентації (у програмі Power Point)
5. Матеріали у Гугл класі з дисципліни.
6. Перелік питань до заліку.
7. Електронні ресурси бібліотеки ДУІТ: <https://library.duit.in.ua>.

Список рекомендованої літератури

Базова:

1. Андрєєва О.В. Банківська система. Навчально-методичний посібник. К.: ДЕДУТ, 2015. 181с.
2. Андрєєва О.В. Яворська К. Аналіз депозитної політики комерційних банків в умовах макроекономічної нестабільності *ЛЮГОС. ОНЛАЙН. №16 грудень 2020* URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2663-4139/article/view/7247>
3. Андрєєва О.В. Пендюр Д.Ю. Особливості депозитної діяльності комерційного банку в умовах економічної нестабільності. Збірник наукових праць ДУІТ серія «Економіка і управління» випуск 50 Київ 2021, с 79-84.
4. Андрєєва О.В. Банківська система України: стан та тенденції розвитку. Збірник наукових праць ДУІТ серія «Економіка і управління» випуск 53 Київ 2023, с 49-57.
5. Андрєєва О.В. Іпотечне кредитування як фактор соціально-економічного розвитку країни. Збірник наукових праць ДУІТ серія «Економіка і управління» випуск 55 Київ 2024, с 6-12.
6. Банківська справа: навчальний посібник / Т. Б. Стечишин, Б. Л. Луців. [2-ге вид. випр. і доповн.]. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 404 с
7. Банківські операції. навч.посіб. / Н.І. Демчук, О.В. Довгаль, Ю.П.Владика-Дніпро: Пороги, 2017, 461с.
8. Банківська система. навч.посіб. / Л.І. Катан, Н.І. Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова. за ред. І.М. Мазур. Дніпро: Пороги, 2017. 444 с. URL:<http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/12345678>
9. Банківська система: підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М. Вядрова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. Львів: «Новий Світ 2000», 2020. 536 с. Стечишин Т.Б., Малахова О.Л. <https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/11/Bankivs-ka-sprava.pdf>
10. Банківська справа. Навчальний посібник /Т.Б. Стечишин, О.Л. Малахова. Тернопіль, ТНЕУ, 2018, 404 с. URL:<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/31569/1/%D0%91%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0.pdf>
11. Банківські операції: Підручник А.М. Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна та. ін.; За ред.

А.М. Мороза. К: КНЕУ, 2002, 434с.

12. Банківська енциклопедія С. Г. Арбузов, Ю. В. Колобов, В. І. Міщенко, С. В. Науменкова. Київ: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. 504 с.

13. Банківська справа Навчальний посібник. Т.Б. Стечішин, О.Л. Малахова Тернопіль. ТУНЕУ, 2018, 404с.

14. Васюренко О.В. Банківські операції. Навч. посібник. К.: Знання, 2000, 242с.

15. Гроші та кредит: Підручник за ред. М.І. Савлука К. КНЕУ, 2006. 722 с.

16. Гудзь Т. П. Банківській нагляд. Навч. посібник., К.: Ліра-К.: 2008. 380 с.

17. Дослідження грошово-кредитного ринку. Навчальний посібник / І. В. Белова. Суми: Сумський державний університет, 2020. 147с. [URL:https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/78946/3/Bielova_d](https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/78946/3/Bielova_d)

18. Жан Андрео. Банківська справа та бізнес у римському світі, переклад Джанет Ллойд (Cambridge University Press, 1999). [URL:https://books.google.com.ua/books?id=40pB0lVNiSUC&printsec=frontcover&dq=intitle:Banking+intitle:and+intitle:Business+intitle:in+intitle:the+intitle:Roman+intitle:World&lr=&as_brr=0&as_pt=ALLTYPES&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.com.ua/books?id=40pB0lVNiSUC&printsec=frontcover&dq=intitle:Banking+intitle:and+intitle:Business+intitle:in+intitle:the+intitle:Roman+intitle:World&lr=&as_brr=0&as_pt=ALLTYPES&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false)

19. Історія грошей і банківництва. Підручник. І.Г. Скоморовіч, С.К. Ревенчук, Я.Й. Малік та ін. Атіка, 2004. 340 с.

20. Конституція України Закон від 28.06.1996 №254к/96-вр [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text)

21. Коваленко В. В. Центральний банк і грошово-кредитна політика: навч.-метод. посібн. Суми: Університетська книга. 2009, 224 с.

22. Колесников О.В., Бойко Д.І., Коковіхіна О.О. Історія грошей та фінансів: Навчальний посібник. Харків.: УкрДАЗТ, 2007, 162 с.

23. Косова Т.Д., Циганов О.Р. Банківські операції. Навч. посібник. К: Центр учбової літератури, 2008, 372 с.

24. «Про банки і банківську діяльність» Закон України від 7.12.2000 р. № 2121 зі змінами і доповненнями. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text)

25. «Про валюту і валютні операції» Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text)

26. «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX [URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text)

27. «Про заставу» Закон України від 02.10.1992 № 2654-XII. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text)

28. «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» Постанова від 11.08 2018 № 64 [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text)

29. «Про Національний банк» Закон України від 20.05.99 № 679–XIV. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text)

30. «Про інвестиційну діяльність» Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text).

31. «Про міждержавний фінансовий лізинг» Конвенція УНІДРУА від 28.05.88 [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_263#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_263#Text)

32. «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text)

33. «Про споживче кредитування» Закон України від 15.11.2016 №1734-VIII [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text)

34. «Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні» Постанова НБУ від 15. 12.2017 № 803-рш [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#Text)

35. «Про обіг векселів в Україні» Закон України від 05.04.2001 № 2374-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14#Text>
36. «Про платіжні послуги» Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
37. Прядко В.В., Сайко М.М. Історія грошей і кредиту. Підручник. Київ, 2009, 507 с.
38. Рота П'єтро. Історія банків. Історія старовинних банківських установ у древніх греків і римлян, у середньовічних італійців, а також у Голландії та Німеччині XVII і XVIII ст. / з примітками та доповненнями І. І. Кауфмана; переклад та редакція І. Б. Івасіва. К.: КНЕУ, 2015. 133 с.
39. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів: теоретико-прикладні аспекти. Колективна монографія / [О.О. Кравченко, О.В. Андрєєва, І.С. Ковова та ін.]; за ред. д.е.н., проф. Кравченко О.О. Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2024. 336 с.

Допоміжна:

1. John Maynard Keynes The General Theory of Employment, Interest, and Money. Houghton Mifflin Harcourt; First edition (April 15, 2016). 416 p.
2. Mielton Friedman, Anna Jacobson Schwartz A Monetary History of the United States, 1867–1960, Prienceton University Press (November 1, 1971), 888 p.
3. Офіційний сайт інформаційного агентства «Мінфін». URL: <https://minfin.com.ua/ua/>
4. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>

Додаткова інформація

Детальнішу інформацію щодо методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи та повного списку літератури наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів ДУІТ:

[Кодекс академічної доброчесності Державного університету інфраструктури та технологій](#)

[Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Державному університеті та технологій](#)

[Положення про Комісію з академічної доброчесності у ДУІТ та Комісію з етики та управління конфліктами у сфері академічної доброчесності у ДУІТ](#)

Порушення [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#) є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.

Списування під час контрольних заходів заборонені.

Усі письмові роботи, виконані в електронному вигляді (реферати), перевіряються на наявність плагіату згідно з [Положенням про порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних наукових та інших робіт на наявність ознак академічного плагіату у ДУІТ](#). У випадках виявлення порушення – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#).

Щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік) навчання може відбуватися в онлайн (або змішаній) формі за погодженням із деканом факультету.

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «[Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#)».